

РЕШЕНИЕ

№ 3366

гр. София, 18.05.2022 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Първо отделение 19 състав, в публично заседание на 20.04.2022 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Доброслав Руков

при участието на секретаря Станислава Данаилова и при участието на прокурора Ива Цанова, като разгледа дело номер **12634** по описа за **2019** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Предявен е иск с правно основание чл.2в, ал.1, т.1, вр. чл.1, ал.1 ЗОДОВ, по реда на чл.203 – 207 АПК.

Производство е образувано по искова молба на С. Д. Д., ЕГН [ЕГН], от [населено място], [улица], и със съдебен адрес [населено място], [улица], ет.1, офис 29, чрез адв. В. С., срещу Българска народна банка (БНБ), [населено място] 1000, пл. „К. А. Г“ № 1, с искане за присъждане на обезщетение за имуществени вреди в размер на 8627.96 лв., представляващо лихва за забавено плащане върху сумата от 196 000 лв. като гарантиран размер на влоговете ѝ в [фирма].

В исковата молба се твърди, че ищцата е била вложител в [фирма] и е претърпяла вреди в резултат на неправомерно поведение на БНБ. Подробно се излага фактология на събитията от периода 13.06.-06.11.2014 г. относно [фирма]. Ищцата поддържа, че съгласно Директива 94/19/ЕО, изменена с Директива 2009/14/ЕО, а именно поради неспазване на срока по чл.1, т.3, подточка i от Директива 94/19 от 5 работни дни за установяване на неплатежоспособност на банката и за отнемане на лиценза ѝ и на срока по чл.10, пар.1 от същата Директива от 20 работни дни от датата на установяването по чл.1, т.3, подточка i от Директива 94/19/ЕО за изплащане на доказаните гарантирани депозити по неналични депозити, ФГВБ е следвало да започне най-късно на 25.06.2014 г. изплащане на депозитите ѝ. Счита, че тези норми имат директен ефект и са основание за ангажиране на отговорността на държавата за обезщетение за вреди, причинени от забавеното изплащане на гарантирания депозит от ФГВБ, определено в размера на законната лихва за периода от 30.06.2014 г. до

04.12.2014 г. Претендира разноски.

Ответникът Българска народна банка е депозирал писмен отговор на исковата молба от 26.05.2021 г., в който се оспорва допустимостта и основателността на исковите. Излага подробни аргументи за липса на елементи от фактическия състав на отговорността на държавата по чл.1, ал.1 ЗОДОВ, както и за липса на пасивна процесуална легитимация. Счита, че единствената хипотеза на отговорност на БНБ по чл.79, ал.8 ЗКИ не се установява в случая.

Ответникът поддържа липса на противоправно бездействие на БНБ, тъй като към релевантния момент БНБ не е разполагала с правомощия по националното право на „компетентен орган“ по смисъла на чл.1, т.3, подточка i от Директива 94/19/ЕО, нито понятието „неналичен депозит“ е било въведено в националното законодателство, респ. през исковия период БНБ не е имала правомощие да издаде акт за установяване на неналичност на депозити съгласно Директивата. Вместо това, в чл. 3б, ал. 2, т. 1, вр.ал. 3 от ЗКИ в приложимата редакция, е била предвидена единствено възможност за отнемане на лиценза на банка в срок от 5 работни дни от установяването на неплатежоспособност. Т.е. единственият акт, който БНБ била компетентна да издаде съобразно националното законодателство в процесния период, е решението за отнемане лиценза на К.. Така, в случай че се приеме, че Директива 94/19/ЕО е неправилно транспонирана, установяването на неналичността на депозитите с акт на БНБ би било нищожно, поради липса на материална компетентност за това. Счита, че ищцата не е претърпяла имуществени вреди в сочения размер, като не е доказала, че тези вреди са действителни и сигурни, вкл. под формата на пропуснати ползи, тъй като не се е осъществило сигурно увеличение на имуществото ѝ. Сочи, че ищцата не е претърпяла загуба в размер на законната лихва за забава, тъй като през целия период на поставяне на К. под специален надзор е начислявана възнаградителна лихва върху пълния размер на влоговете ѝ (чл.119, ал.5 ЗКИ). С изплащане на гарантирания размер на влога това вземане било изплатено изцяло, ведно с начисления доход от лихви към 06.11.2014 г. Излага подробни съображения относно липса на основание за ангажиране на отговорността ѝ за сумата от 17 792.44 лв. Сочи, че салдото по сметката на ищцата служебно е включено в списъка на вземанията под № 5469, които кредиторите на К. имат към масата на несъстоятелността, т.е. ищцата продължава да е собственик на паричните си средства и не ги е загубила.

Ответникът се позовава на Решение на СЕС от 25 март 2021 г. по дело С-501/18 ВТ срещу БНБ, според което чл.7, пар.6 от Директива 94/19/ЕО не дава основание да се счита, че вложител в банка има право на обезщетение за вредата, причинена поради забавеното плащане на гарантирания размер на всички негови депозити или поради недостатъчен надзор от страна на националните компетентни органи. Поддържа, че това тълкуване съответства на предходно решение на СЕС по дело С-222/02 Р. и др. Счита, че само на това основание предявеният иск следва да бъде отхвърлен като неоснователен.

В обобщение поддържа, че Директива 94/19/ЕО, изменена с Директива 2009/14/ЕО, не дава основание да се търси отговорност за забавено плащане на гарантираните влогове от Централната банка. Въз основа на изложеното извежда извод, че в този случай би следвало да се търси отговорност от Държавата чрез законодателния орган, а не от БНБ.

Ответникът БНБ претендира за отхвърляне на иска и присъждане на разноски.

Представителят на Софийски градска прокуратура изразява становище за

неоснователност и недоказаност на исковата претенция.

Административен съд София град, като съобрази доводите и исканията на страните, намира следното от фактическа страна:

На 04.06.2013 г. между [фирма] и ищцата бил сключен договор за срочен депозит № 33527 с клауза за капитализиране на лихвата по депозитна сметка.

С Решение № 73/20.06.2014 г. на УС на БНБ, на основание чл. 115, ал. 1, т. 2 и 3, чл. 116, ал. 1, ал. 2, т. 2, 3, 6 и 7, във връзка с чл. 103, ал. 2, т. 24 от ЗКИ, К. била поставена под специален надзор, поради опасност от неплатежоспособност, за срок от три месеца. Със същото решение са назначени квестори, спряно е изпълнението на всички задължения на К., ограничена е дейността ѝ, членовете на управителния и надзорния ѝ съвет са отстранени от длъжност, и акционерите, притежаващи повече от 10 на сто от акциите, са лишени от право на глас.

С Решение № 82/30.06.2014 г., с цел оптимизиране на разходите на банката по привлечените средства, на основание чл. 115, ал. 1 и, ал. 2, т. 2 и 3 и чл. 116, ал. 2, т. 1, вр.чл. 103, ал. 2, т. 24 от ЗКИ и чл. 16, т. 16 от ЗБНБ, считано от 01.07.2014 г., УС на БНБ намалил лихвените проценти по депозити на [фирма] до средния им пазарен размер за банковата система по видове, матуритет и валути. Съгласно приложение към решението, лихвеният процент за банковата система без К. по депозити, договорени за ползване след предизвестие е 2,59%.

С Решение № 114/16.09.2014 г. УС на БНБ констатирал, че към момента продължават да са налице условията и предпоставките, довели до поставяне на К. под специален надзор, тъй като банката продължавала да изпитва остър недостиг на ликвидност за възстановяване на банковата си дейност и за изпълнение на задълженията си към депозантите и други кредитори, поради което действието на всички мерки, наложени с Решение № 73/20.06.2014 г. на УС на БНБ - за поставяне на банката под специален надзор, както и тези по Решение № 82/30.06.2014 г. на УС на БНБ - за намаляване лихвените проценти по депозити, било продължено до 20.11.2014 г.

Със същото решение, на основание чл. 107, ал. 3 от ЗКИ, на квесторите на К. било указано най-късно до 20.10.2014 г. да внесат в БНБ цялостна оценка на активите на К., а до 31.10.2014 г. да представят в БНБ отчет за капиталовата адекватност на К. на база изготвената пълна оценка на активите, след което на база резултатите от тази оценка, да бъде взето окончателно решение относно [фирма].

С Решение № 138/06.11.2014 г. на основание чл. 36, ал. 2, т. 2, чл. 103, ал. 1, т. 1, чл. 103, ал. 2, т. 25 и чл. 151, ал. 1, пр.1 от ЗКИ и чл. 16, т. 15 от ЗБНБ, БНБ отнела лиценза на К., издаден с Решение на УС на БНБ № 24/21.01.1994 г. Съгласно т. 2 и т. 3 от това решение, на основание чл. 9, ал. 1 и, ал. 6 от Закона за банковата несъстоятелност, следвало да бъдат предприети действия за подаване на искане до компетентния съд за откриване на производство по несъстоятелност, както и да бъде уведомен ФГВБ.

С Решение № 61/18.11.2014 г. Управителният съвет на ФГВБ определил девет обслужващи банки за изплащане на гарантираните влогове, както и изплащането да започне на 04.12.2014 г.

При така установената фактическа обстановка, съдът намира от правна страна следното:

БНБ е надлежен ответник по иска с правно основание чл.2в, ал.1, т.1 ЗОДОВ, чиято отговорност може да бъде ангажирана за вреди от достатъчно съществено нарушение на правото на ЕС. БНБ е органът, управлявал националната схема за гарантиране на

депозитите или осъществяващ надзор върху нея, компетентен да установи неналичността на депозитите съобразно чл.1, т.3, подточка i от Директива 94/19/ЕО (т.95 от Решение на СЕС по дело C-501/18 ВТ срещу БНБ). Този извод следва от правомощията на БНБ по чл.36 от ЗКИ и надзорните й правомощия, уредени в Глава Е. на ЗКИ - Българската народна банка упражнява надзор върху дейността на банките (чл.79, ал.1 ЗКИ). Правото на Съюза не допуска национална правна уредба, която обвързва правото на частноправните субекти на обезщетение с допълнително условие като това по член 79, алинея 8 от Закона за кредитните институции, което излиза извън обхвата на условието за достатъчно съществено нарушение на правото на Съюза и е свързано с умишления характер на въпросното поведение (в този смисъл решение от 4 октомври 2018 г., К., C-571/16, т. 126—128 и т.121 от Решение от 25 март 2021 г. по дело C-501/18). По силата на чл.87, ал.2, т.2, вр. ал. от ЗКИ (редакция ДВ, бр. 27 от 2014 г.) във връзка с осъществяване на надзорните си правомощия БНБ си сътрудничи със съответните компетентни органи на държавите членки, с които обменя информация и документи, вкл. относно гарантиране на депозитите.

Настоящият иск за обезщетение на имуществени вреди е напълно идентичен с фактическата обстановка по адм. д. № 560/2016 г. на Административен съд – Варна, по което е отправено преюдициално запитване, респ. е дадено задължително тълкуване на правото на ЕС в Решение на СЕС по дело C-571/16 К.. Според решението на СЕС, за да се задейства схемата за гарантиране на депозитите, Директива 94/19/ЕО предвижда процедура само от три стъпки: 1/ компетентният орган се уверява, че депозит, който е дължим и платим, не е бил изплатен от кредитна институция; 2/ в рамките на пет работни дни след това заключение, компетентният орган трябва да определи дали съответната кредитна институция изглежда неспособна за момента, по причини, които са пряко свързани с нейното финансово състояние, да изплати депозити, които са дължими и платими и че не съществува близка перспектива тя да бъде в състояние да го направи; 3/ схемата за гарантиране на депозити трябва да е в състояние да изплати надлежно доказаните вземания на вложителите в рамките на 20 работни дни, след като компетентният орган е взел своето решение.

При направеното тълкуване и изричното произнасяне от СЕС, че чл. 1, т. 3, подточка i) от Директива 94/19 има директен ефект, именно тази разпоредба, като пряк източник на права и задължения, овластява и задължава БНБ да установи неналичността на депозитите с изричен акт, различен от акта, с който се отнема лиценза поради неплатежоспособност. Като не е взела това решение в императивния 5 дневен срок, БНБ е нарушила правото на Съюза, с което първото условие за ангажиране на отговорността на Държавата е изпълнено.

Според константната съдебна практика по идентични случаи това нарушение се преценява като достатъчно съществено, за да ангажира отговорността на държавата. Приема се безпротиворечиво в сходни случаи, че са изпълнени и трите условия за ангажиране на отговорността на държавата за нарушение на правото на ЕС: нарушена е правна норма с директен ефект, която предоставя права на частноправните субекти, нарушението на нормата е достатъчно съществено и съществува пряка причинно-следствена връзка между нарушението и претърпяната от частноправните субекти вреда.

За извършеното нарушение на правото на ЕС се дължи обезщетение за периода на забава - от момента, в който реално ищцата е трябвало да има достъп до депозита си

до момента, в който нарушението е преустановено, а именно за периода от 26.07.2014 г. до 05.11.2014 г., включително. Само за този период е налице и причинно следствена връзка между извършеното от БНБ нарушение и претърпените вреди. В идентичен смисъл са: Решение № 14886 от 05.11.2019 г. по адм. д. № 2422/2019 г., III отд. на ВАС, Решение № 10095 от 22.07.2020 г. по адм. д. № 5693/2017 г., III отд. на ВАС, Решение № 11069 от 13.08.2020 г. по адм. д. № 4272/2017 г., III отд. на ВАС, Решение № 15887 от 22.12.2020 г. по адм. д. № 3655/2020 г., III отд. на ВАС, Решение № 413 от 13.01.2021 г. по адм. д. № 7165/2020 г., III отд. на ВАС, Решение № 2316 от 19.02.2021 г. по адм. д. № 3550/2020 г., III отд. на ВАС, Решение № 8891 от 28.07.2021 г. по адм.д.№ 13426/2020 г. III отд. на ВАС.

Разпоредбата на чл.110 от ЗЗД урежда 5-годишна давност за всички вземания. В конкретния случай, за целия релевантен период същата е изтекла към датата на предявяване на иска на 07.11.2019 г. При направено от ответника с отговора на исковата молба възражение за изтекла погасителна давност съобразно чл.120 ЗЗД е дължимо отхвърляне на исковата претенция като погасена по давност.

При този изход на спора и на основание чл.10, ал.2 ЗОДОВ ответникът е заявил претенция за присъждане на сторените в производството разноски за юрисконсултско възнаграждение и 310 лв. депозит за експертизи.

Разпоредбата на чл. 10, ал. 4 ЗОДОВ (в редакцията съгласно изм. и доп., публ. ДВ, бр. 94 от 29.11.2019 г.) е неприложима в конкретния случай, доколкото съгласно § 6, ал. 1 от ПЗР на ЗИД на ЗОДОВ, този закон се прилага за предявени иски молби, подадени след влизането му в сила, а исковата молба е подадена преди това - на 08.11.2019 г. Съгласно приложимата правна уредба на чл.10, ал.2 и ал.3 ЗОДОВ (в относимата редакция) не се предвижда ищецът да дължи на ответника заплащане на разноски и възнаграждение за процесуално представителство, поради което не е налице основание на БНБ да бъде присъдена претендираната сума за юрисконсултско възнаграждение. В този смисъл следва да се държи сметка за специалния характер на ЗОДОВ и практиката на Европейския съд по правата на човека, че понасянето на несъразмерни разноски от ищеца при претенцията за обезщетение по ЗОДОВ не следва да препятства неговия достъп до съд.

На ответника следва да се присъдят единствено сторените разноски за възнаграждение за вещи лица в размер на 310 лв.

Водим от горното АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД – С. град, I-во отделение, 19-и състав,

Р Е Ш И :

ОТХВЪРЛЯ иска с правно основание чл.2в, ал.1, т.1, вр. чл.1, ал.1 от ЗОДОВ, предявен от С. Д. Д., ЕГН [ЕГН], от [населено място], [улица], и със съдебен адрес [населено място], [улица], ет.1, офис 29, чрез адв. В. С., срещу Българска народна банка, [населено място] 1000, пл. „К. А. Г“ № 1, за присъждане на обезщетение за имуществени вреди в размер на 8627.96 лв., представляващо лихва за забавено плащане върху сумата от 196 000 лв. като гарантиран размер на влоговете ѝ в [фирма].

ОСЪЖДА С. Д. Д., ЕГН [ЕГН], от [населено място], [улица], и със съдебен адрес [населено място], [улица], ет.1, офис 29, чрез адв. В. С., да заплати на Българска народна банка, [населено място], пл. „К. А. Г“ № 1, на основание чл.10, ал.2 ЗОДОВ сторените в производството разноски за съдебна експертиза в размер на 310 лв.

Решението може да се обжалва в 14 дневен срок от съобщението до страните за постановяването му с касационна жалба пред ВАС на РБ.